

מסורת הש"ס

א) [מוסף' פ"ט] סוטה ת, ב) [סוטה כג: לעיל מג, ע"ש], ג) [סוטה ת, כל הסוגיא], ד) שם ז, ה) הא קא מקטלה כ"ל רש"י, ו) [סוטה ת, ע"ש], ז) [סוטה שם:] לקמן כג, פסחים פה, כתובות לו: [ב"ק גא,], ח) [לקמן כג], ב"ק גא, ט) ג"ז שם [מוסף' פ"טו,], י) [ב"ק ג:], כ) [ג"ל ומנין, רש"י], ל) אשה לאיש כ"ל, מ) [קדושין לה,], נ) [ב"מ סג,], ס) [וע"ע מוס' פסחים ו: ד"ה אכל בחד], ע) [ג"ל דורות משעה], פ) [דף נט,].

גליון הש"ס

רש"י ד"ה הפכו וכו' כשהוא מושבב, ע"י משנות שנות יעקב ח"פ סימן ה:

מוסף רש"י

פרק אחד. תמיט כגד מלפני ואחר כל גופו ערוה. (סוטה ח). שכולה עדרה. אחריה ופניה, שבת הנושא נראה משני דברים (שם), אלא מאי אותי אותו בלא כסותו. הא דממעט משה לענין ערוה, דפיק מלאי קרא מיעוטא, דאזני משמע ולא כסותו ולהכי נקט ליה לאש' דמשמעטא דערוה גלגון זכר גבי איש, למימרא לאותה כסותה (שם כב:). חייש להרהורא. שגא יתע הרהורא את לגס כה (שם ח). אורחו בבגדיה כבית הנולד שלה, אם נקריה, אינו חושש, ואם נפרמו, אינו חושש. פרימה גדולה מקריעה, שנקריעה לקריעת הכנה, דמגזי"ר כללי", כמו (שבת עד:) האי דפריס סקילא (שם). וסותר את עשרה. מקלעטא (שם). שמא תצא מב"ד זכאה. שטוריה תמצא ולא יצדיקוה מיני ויתגרו בה. ויחיו יודעים אחריה כל ימיה, פרחי כהונה. נקט על שם שהי מציין עבודה עמויה יותר ממלאי העם (שם). אחי לאיתגרויה באחרנייתא. על ידי שראו את זו ערומה מתגרה לפרס כנשים אחרות (שם). גמירי. מסורת בידי מרזימי (שם). דרבנן אדרבנן לא קשיא. בתמיה דקמרי ר' יהודה ולא חיישת לשניי דרבנן (שם). אמר קרא ונוסדרי חל הנשים, טעמא מלאי אחרי רבנן שמונא לבישה ואפילו היא טטוריה,משום וטסורי כל הנשים, שגא יצילו עמלן ל ידי חסד ותמיכה לטעות (שם ח:). הכא. שריא נסקלת, אין לך ייסור גדול מזה לאחרות (שם). ליעביד בה תרתי. אס הוצרך לשתייה כגון שדחפויה ולא מת: ס"ל **כי סקול יסקל או ירה ירה**. ריבויא הוא דאי חדא מינייהו דווקא קאמר או הא או הא ליכתוב כי סקול או ירה מדכתיב הני לרצויי כתביניהו: **שאם מס בדחייא ילא**, לכן נאמר או לחלק: **ומניין שאף לדורות**. כל חייבי סקילה תהא דחייא שס: תלמוד

דף נט.]. התם יליף טפי משום דאשכחן גבי הקרבה לדורות כיולא כהן דדרשין התם לעיל מיניה) מוצנח שנפגס כל הקדשים שנשחטו עליו פסולין שנאמר וזבחתי עליו את עלותיך ואת שלמיך וכי עליו וזבח אלא כשהוא שלם ולא כשהוא פגוס:

דומה נופל מדעת לנופל שלא מדעת משמיה דר' יאשיה אמרי אינון דחבטין תורא בחייליה אין בו משום ריסוק אברים קומי ר' פינחס חבטו תורא בחייליה אמר לון בחייכון שרוני שרוניה וקם וערק אמר ברוך שבחר בחכמים ובדבריהם שאמרו אילין דחבטין תורא בחייליה אין בו משום ריסוק אברים: ומניין שטעון סקילה שנאמר סקול יסקל ומניין דחייא שטעון ב' דחיות ת"ל יירה. ת"ר מניין שאף לדורות כן שנאמר כי סקול יסקל או ירה יירה ואם לאו נוטל האבן

גב' פרק אחד. כלומר מעט ממנו מלפניו. ויש אומרים פרק חמיכת כגד. ולשון פרק בתריויהו לישני טורנזיין: ולא אופס. דאין אשה נסקלת ערומה: ור' יהודה. אמר לך אותו לאו למעוטי אשה אלא אלא לאורויי לן דנסקל ערוס דמאותו נפקא לן בלא כסותו: לא שגא

גב' ^(א)תנו רבנן האינש מכסין אותו פרק אחד מלפניו ואישה שני פרקים בין מלפניה בין מלאחריה מפני שכולה ערוה דברי ר' יהודה וחכמים אומרים האינש נסקל ערום ואין האישה נסקלת ערומה מאי טעמייהו דרבנן אמר קרא ^(ב)וירגמו אותו מאי אותו אילימא אותו ולא אותה והכתוב ^(ג)הוצאת את האינש ההוא או את האישה ההיא אלא מאי אותו אותו בלא כסותו הא אותה בכסותה רבי יהודה אומר אותו בלא כסותו לא שנא איש ולא שנא אישה ^(ד)למימרא דרבנן חיישי להרהורא ורבי יהודה לא חייש להרהורא והא איפכא שמענא להו ^(ה)דתנן *הכהן אוחו בבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שמגלה את לבה וסותר את שערה רבי יהודה אומר אם היה לבה נאה לא היה מגלהו ואם היה שערה נאה לא היה סותרו אמר רבה התם היינו טעמא שמא תצא מב"ד זכאה ויתגרו בה פירחי כהונה הכא ^(ו)הא מקטלא וכי תימא אחי לאיתגרויי באחרנייתא ^(ז)אמר רבה גמירי אין יצר הרע שולט אלא במו שענינו רואות אמר רבא דר' יהודה אדר' יהודה קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא אלא אמר רבא דרבי יהודה אדר' יהודה לא קשיא כדשנין דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא אמר קרא ^(ח)ונוסרו כל הנשים ולא תעשינה כומתכניה הכא אין לך ייסור גדול מזה וכ"ת ליעביד בה תרתי ^(ט)אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא ^(י)ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה לימא דרב נחמן תנאי היא לא רכולי עלמא אית להו דרב נחמן והכא בהא קמיפלגי מר סבר בזיוני דאיניש עדיפא ליה טפי מניחא דגופיה ומר סבר ניחא דגופיה עדיף מבזיוני: **בתנ"י** יבית ^(כ)הסקילה היה גובה שתי קומות אחד מן העדים דוחפו על מתניו נהפך על לבו הופכו על מתניו ואם מת בה יצא ואם לאו השני נוטל את האבן ונותנו על לבו אם מת בה יצא ואם לאו רגימתו בכל ישראל שנאמר ^(כא)יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה: **גב'** ^(כב)תנא וקומה שלו הרי כאן שלש ומי בעינן כולי האי ורמיניהו ^(כג)מה בור שהוא כדי להמית עשרה טפחים אף כל כדי להמית עשרה טפחים אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא ^(כד)ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה אי הכי ליגבהיה טפי משום דמינוול: אחד מן העדים דוחפו: תנו רבנן מניין שבדחייא ת"ל ^(כה)ירה ומנין שבסקילה ת"ל סקל ומנין שבסקילה ובדחייא ת"ל ^(כו)סקל יסקל או ירה יירה ומנין ישאם מת בדחייא יצא תלמוד לומר או ירה יירה ^(כז)מניין שאף לדורות כן ת"ל

שנאמר ואכלוה מנות אלל בזמן שהוא שלם ולא כשהוא חסר וההוא קרא במילואים כמיז וי"ל בזמן שהוא שלם ולא כשהוא חסר ואם נוטל האבן ^(א)תנו רבנן האינש מכסין אותו פרק אחד מלפניו ואישה שני פרקים בין מלפניה בין מלאחריה מפני שכולה ערוה דברי ר' יהודה וחכמים אומרים האינש נסקל ערום ואין האישה נסקלת ערומה מאי טעמייהו דרבנן אמר קרא ^(ב)וירגמו אותו מאי אותו אילימא אותו ולא אותה והכתוב ^(ג)הוצאת את האינש ההוא או את האישה ההיא אלא מאי אותו אותו בלא כסותו הא אותה בכסותה רבי יהודה אומר אותו בלא כסותו לא שנא איש ולא שנא אישה ^(ד)למימרא דרבנן חיישי להרהורא ורבי יהודה לא חייש להרהורא והא איפכא שמענא להו ^(ה)דתנן *הכהן אוחו בבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שמגלה את לבה וסותר את שערה רבי יהודה אומר אם היה לבה נאה לא היה מגלהו ואם היה שערה נאה לא היה סותרו אמר רבה התם היינו טעמא שמא תצא מב"ד זכאה ויתגרו בה פירחי כהונה הכא ^(ו)הא מקטלא וכי תימא אחי לאיתגרויי באחרנייתא ^(ז)אמר רבה גמירי אין יצר הרע שולט אלא במו שענינו רואות אמר רבא דר' יהודה אדר' יהודה קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא אלא אמר רבא דרבי יהודה אדר' יהודה לא קשיא כדשנין דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא אמר קרא ^(ח)ונוסרו כל הנשים ולא תעשינה כומתכניה הכא אין לך ייסור גדול מזה וכ"ת ליעביד בה תרתי ^(ט)אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא ^(י)ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה לימא דרב נחמן תנאי היא לא רכולי עלמא אית להו דרב נחמן והכא בהא קמיפלגי מר סבר בזיוני דאיניש עדיפא ליה טפי מניחא דגופיה ומר סבר ניחא דגופיה עדיף מבזיוני: **בתנ"י** יבית ^(כ)הסקילה היה גובה שתי קומות אחד מן העדים דוחפו על מתניו נהפך על לבו הופכו על מתניו ואם מת בה יצא ואם לאו השני נוטל את האבן ונותנו על לבו אם מת בה יצא ואם לאו רגימתו בכל ישראל שנאמר ^(כא)יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה: **גב'** ^(כב)תנא וקומה שלו הרי כאן שלש ומי בעינן כולי האי ורמיניהו ^(כג)מה בור שהוא כדי להמית עשרה טפחים אף כל כדי להמית עשרה טפחים אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא ^(כד)ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה אי הכי ליגבהיה טפי משום דמינוול: אחד מן העדים דוחפו: תנו רבנן מניין שבדחייא ת"ל ^(כה)ירה ומנין שבסקילה ת"ל סקל ומנין שבסקילה ובדחייא ת"ל ^(כו)סקל יסקל או ירה יירה ומנין ישאם מת בדחייא יצא תלמוד לומר או ירה יירה ^(כז)מניין שאף לדורות כן ת"ל

שנאמר ואכלוה מנות אלל בזמן שהוא שלם ולא כשהוא חסר ואם נוטל האבן

דף נט.]. התם יליף טפי משום דאשכחן גבי הקרבה לדורות כיולא כהן דדרשין התם לעיל מיניה) מוצנח שנפגס כל הקדשים שנשחטו עליו פסולין שנאמר וזבחתי עליו את עלותיך ואת שלמיך וכי עליו וזבח אלא כשהוא שלם ולא כשהוא פגוס:

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

מה.

הא אותה בכסותה. לאו מקרא דריש דהא ליכא מיעוט להכי דאזניו אינטיריך למידש בלא כסותו אלא היינו טעמא כדמפרש משום הרהורא או משום בזיונא: **אלא** במה שענינו רואות. והא דאמר סוף פ"ק דמגילה (דף טו.) כל האומר רחב רחב מיד נקרי האמר התם ציודעה ומכירה: **ברור** לו מיתה יפה. י"מ משום דלרעך כמוך לא שייך מחיים דחייך קודמין ^(א)וי"מ משום דכתיב צרישיה דקרא לא תקום ולא טטור ולשון נקימה היינו מיתה כלאמרינן לקמן בפ' ארבע מיתות (דף נב:) גבי נקום ינקם כשהוא אומר והצאתי עליכם חרב כו':

ורמיניה מה בור. הא דפרין משור אורדס משום דהתם נמי דרשינן שור ולא ארס: **מה** בור שיש בו כדי להמית. כצ"ק (דף ג:) פ"ה משום דסתם צור עשרה וקשה לר"ת אדרבה סתם צור יותר מעשרה כדאשכחן ציוסף וירמיה שהושלכו לצור וכדאשכחן צצור שמיאל ישמעאל בן נתניה חללים וכלן פירש דסתם צור אינו פחות מ' מיהו קשה דפרין צריס כצ"ק (דף ג.) ושם אלימא אכ י' ותולדה ט' לא ט' כתיבי ולא עשרה כתיבי ומשני והמת יהיה לו אמר רחמנא וקיס להו לרבנן דעשרה מיתה עבדי תשעה ניחין עבדי מיתה לא עבדי אלמא מהתם ילפינן ומפר"ת דסתם צור הוי יותר מעשרה ותרוייחו לריכי דלי ככז רחמנא והמת יהיה לו ה"א בכל ענין שימות אפילו בפחות מ' ככז רחמנא צור ואי ככז רחמנא צור ה"א בעמוק כ"כ דאי אפשר שלא ימות צו ככז רחמנא והמת יהיה לו צראוי למות צו דהיינו עשרה דקיס להו לרבנן דעבדי מיתה והא דפרין התם סוף סוף זה אכ למיתה וזה אכ לניחין אע"ג דט' לא כתיבי כלל צצרה הוא כי היכי דעשרה אכ למיתה משום דיש צו כדי להמית תשעה נמי אכ לניחין דיש צו כדי להיזק אי נמי משום דכתיב תרי זימני צור כי יפתח איש צור או כי יכרה איש צור (שמות כא) דדרש צירושלמי אחד צור למיתה ואחד צור לניחין: **מניין** שבדחיה. סקילה נאמר תמילה פסוקו ואפילו הכי עבדינן לה לצסוק משום דאשכחן קראי דסמוך סקילה למיתה דכתיב (דברים ח) וסקלתם בצבנים ומתו: **מניין** שאף לדורות ב'. אפילו לרז דיליף דורות משעה צריס הקומץ רבה (מנחות דף יט: ושם) אינטיריך קרא לרצויי הכא לדורות דה"א סיני שאני והא דאמרינן בפ' טבול יוס (וצבים דף קא.) דאמר ליה אהרן למשה שמא לא שמעת שהותרה איניות אלא צקדשי שעה ולא צקדשי דורות ה"ק שמא כך נאמר לך צפירוש וא"ת למאן דלא יליף צריס הקומן רבה ^(א) (שעה מדורות) האמר צוצבים בפ' קדשי קדשים (דף ס.) מוצנח שנפגס אין אוכלים בגינו שרי מנחה

צריס הקומץ רבה (מנחות דף יט: ושם) אינטיריך קרא לרצויי הכא לדורות דה"א סיני שאני והא דאמרינן בפ' טבול יוס (וצבים דף קא.) דאמר ליה אהרן למשה שמא לא שמעת שהותרה איניות אלא צקדשי שעה ולא צקדשי דורות ה"ק שמא כך נאמר לך צפירוש וא"ת למאן דלא יליף צריס הקומן רבה ^(א) (שעה מדורות) האמר צוצבים בפ' קדשי קדשים (דף ס.) מוצנח שנפגס אין אוכלים בגינו שרי מנחה צריס הקומץ רבה (מנחות דף יט: ושם) אינטיריך קרא לרצויי הכא לדורות דה"א סיני שאני והא דאמרינן בפ' טבול יוס (וצבים דף קא.) דאמר ליה אהרן למשה שמא לא שמעת שהותרה איניות אלא צקדשי שעה ולא צקדשי דורות ה"ק שמא כך נאמר לך צפירוש וא"ת למאן דלא יליף צריס הקומן רבה ^(א) (שעה מדורות) האמר צוצבים בפ' קדשי קדשים (דף ס.) מוצנח שנפגס אין אוכלים בגינו שרי מנחה צריס הקומץ רבה (מנחות דף יט: ושם) אינטיריך קרא לרצויי הכא לדורות דה"א סיני שאני והא דאמרינן בפ' טבול יוס (וצבים דף קא.) דאמר ליה אהרן למשה שמא לא שמעת שהותרה איניות אלא צקדשי שעה ולא צקדשי דורות ה"ק שמא כך נאמר לך צפירוש וא"ת למאן דלא יליף צריס הקומן רבה ^(א) (שעה מדורות) האמר צוצבים בפ' קדשי קדשים (דף ס.) מוצנח שנפגס אין אוכלים בגינו שרי מנחה

דומה נופל מדעת לנופל שלא מדעת משמיה דר' יאשיה אמרי אינון דחבטין תורא בחייליה אין בו משום ריסוק אברים קומי ר' פינחס חבטו תורא בחייליה אמר לון בחייכון שרוני שרוניה וקם וערק אמר ברוך שבחר בחכמים ובדבריהם שאמרו אילין דחבטין תורא בחייליה אין בו משום ריסוק אברים: ומניין שטעון סקילה שנאמר סקול יסקל ומניין דחייא שטעון ב' דחיות ת"ל יירה. ת"ר מניין שאף לדורות כן שנאמר כי סקול יסקל או ירה יירה ואם לאו נוטל האבן

יג א מיי' פ"ג מהלכות סוטה הלכה יא סגג עשין כד:
יד ב מיי' פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה א סגג עשין קא:
טו ג מיי' פ"ז מהלכות נזקי ממון הלכה י סגג עשין סת טור שו"ע ח"מ סימן מי סעיף ו:
טז ד מיי' פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה א סגג עשין קא:

תורה אור השלם

- והוצא את המקל אל מחוץ למחנה וקמכו כל השומעים את קוֹדֵיחָם על ראשו ורגמו אותו כל העדה: ויקרא כד יד
- והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההוא אשר עשו את הדבר הרע הזה אל שעריך את האיש או את האשה וסקלתם באבנים ונתו: דברים יז ה
- והשפתי וְהָיוּ מִן הָאָרֶץ וְנוֹסְרוּ כָּל הַנָּשִׁים וְלֹא תַעֲשֶׂינָה כַּזֹּאת: יחזקאל כג מח
- לא תִּשָּׂא וְלֹא תִּטְרוּ אֶת בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶהְיֶה לְרֹאשׁ בְּמִצְרַיִם אֲנִי יְיָ: ויקרא כז יח
- יד הַעֲדִים תִּהְיֶה בֹא בְּרֹאשָׁהּ לְהַמְחִיתוֹ וְיָדָה כָּל הָעֵם בְּאַחֲרֶיהָ וּבְעֵרָהּ הָרַע מִקֶּרֶב: דברים יז ו
- לא תגע בו ביד סקול יסקל או ירה יורה אם יסקל אה אה אה לא יורה במשך יחבל תהיה עליו כקרי: שמות יט יג

לעזי רש"י

טורנזיין [טורנזיין]. קטע.

רבינו חננאל

הא"ש מכסין אותו מלפניו והאשה מלפניה ומאחריה דברי ר' יהודה ותנ"א אין האשה נסקלת ערומה ואש"י למימרא מאי דר' יהודה לא חייש להרהורא ורבנן חיישי להרהורא והא בענין סוטה איפכא שמענא להו דתנן וכוון אוחז בבגדיה אם נקרעו נקרעו אם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבה כולה ר' יהודה אומר אם היה לבה נאה לא היה מגלהו כו' ושני רבא התם בענין סוטה חיישי' שמא תצא מב"ד זכאה ויתגרו בה פרחי כהונה כו' שאר השמעה פשוטה היא: **[מתנ"]** בית הסקילה היה גבוה שתי קומות כו' תנא וקומה שלו הרי כאן שלש איני והא תנן בפרק שור שנגח מה בור שהוא כדי להמית עד עשרה טפחים אף כל שהוא כדי להמית עד עשרה טפחים תנו י' אם היה לבה נאה לא היה מגלהו כו' ורבי רבא אמר אי הכי ליגבהיה טפי מניחא דגופיה ומי טעמא דרבינא שטעון סקילה שנאמר סקול יסקל ומנין דחייא שטעון ב' דחיות ת"ל יירה. ת"ר מניין שאף לדורות כן שנאמר כי סקול יסקל או ירה יירה ואם לאו נוטל האבן